

(Пешчаник, 9. 10. 2012)

Драги пријатељи, драге пријатељице,

Мени је припала велика част да упутим последње речи породици, пријатељима и поштоваоцима Војина Димитријевића. Од како Војина нема, а томе је већ пуних четири дана, изречено је много лепих и топлих речи о њему и његовом животном делу. Све што је изговорено, речено је са много љубави, такта и поштовања. Није изговорена ниједна претерана реч. Све што сте ових дана чули – тачно је. И ја ћу поновити те чињенице. Војина су красили изузетни лични квалитети, велика стручна достигнућа, широка комуникација, ретка ерудиција, значајна светска признања и храброст непоколебљивог борца за људска права и демократију. Вест о његовој смрти искрено је потресла све нас, његове пријатеље. Али и некако много више од тога: осетили смо ненадокнадив губитак и празнину, као да је с Војином читава једна епоха отишла у неповрат. Откинуо се и део нашег живота. Зато се о Војину не говори формално, стереотипно и досадно. И када нас он више не слуша, ми говоримо као да нас слуша, па морамо мерити сваку реч, преврнути је по неколико пута, пре него што је спустимо на папир. Од саме помисли да ће нас ухватити како фалширамо, цепидлачимо или гњавимо обузима нас страх, колико због тога да испит пред њим нећемо положити, толико и због nelaгоде од глупости коју је Војин највише презирао. Једне вечери док смо седели, спроводећи дружење, Војин је рекао: свашта сам о себи чуо, много увреда и етикета, али никада ми нико није рекао да сам глуп. Па зашто да не поновим оно што је и сам о себи знао: Војин је био човек ретке памети, образовања и културе. Ако би постојала нека рубрика у коју би он могао да се смести и добро осећа, то не би била ни наука, ни професура, ни политика. Ја мислим да би то била култура. Војин је велико име наше културе.

Ја ћу покушати да дочарам једну страну Војинове личности за коју ми се чини да су зафалиле речи, или се мени чини да их није било довољно. Као да су остављене мени да их ја изговорим, јер мени највише личе. Дакле, овако стоје ствари. Од када је кренуло силажење с ума у Србији, Војин је могао да направи други избор од онога који је направио. Њему није пало ни на памет да се прави невешт о томе шта се догодило у Србији 1987. године, када је власт преузео Слободан Милошевић. Кад се распадала Југославија у ратовима, њему је још мање падало на памет да просто нестане из Србије, а могао је то учинити. Многи су отишли, не би био једини, нити би га ко због тога осуђивао. Војин је изабрао позицију радикалног противљења и одбацивања српског

Једна епоха је отишла у неповрат

Пише: Весна Пешић

субота, 13 октобар 2012 14:39

национализма, ратова и злочина. Он се од Милошевићеве погрешне политике није само стручно оградио, а јесте и тако, него се ангажовао политички и на све могуће начине. Где год је требало да буде он је био.

Иако професор, интелектуалац и стручњак, Војин се у то мрачно време није гадио политике и одмах се ангажовао у странци која је покушала да одржи и трансформише Југославију у модерну демократску државу. Ту смо се нас двоје срели. Док су се бројни наши пријатељи учлањивали у Демократску странку, као у нашу домаћу, тобоже национално умерену странку, ми смо се нашли прво у странци реформских снага Анте Марковића, с пустом надом да се Југославија још увек може спасти. А када је она пропала, опет смо се нашли у истим редовима, у Грађанском савезу Србије, странци која је одбацила политику Велике Србије и ратове за њу, али и у невладиним антиратним организацијама, као што је био Центар за антиратну акцију. Касније је Војин основао Београдски центар за људска права, своје омиљено животно дело, место где је највише волео да буде, и где је окупљао младе и талентоване правнике.

Иако је Војин припадао радикалној критици српског национализма и ратова за велику Србију, и активно се ангажовао да ратни злочинци буду кажњени, он се од свих на том радикалном крилу разликовао по томе што га никада није напуштала његова духовитост и смисао за иронију. Он је исмевао националистичке заблуде и стереотипе, глупо франсификовање историје и незнање народних интелектуалаца, или такозваних патриота. Баш та особина – да непомирљиву критику српског национализма зачини смислом за хумор, ерудицијом, перфектним језиком и личном надареношћу учинила га је Моцартом грађанске Србије, који најтеже сонате пише са лакоћом, духовито и читљиво. Зато се усуђујем да и на овај најтужнији дан, када заувек испраћамо Војина, не пропустим прилику да вам прикажем делове тих соната, и охрабрим вас Војином самим.

“Поред тога што не воде рачуна о том општем стању, наши национални пропагандисти испољавају и најобичније незнање. Знају ли они који вичу да су САД под утицајем Ватикана да ова држава не одржава дипломатске односе са Светом столицом и да Американци од свих цркава можда највише зазиру од католичке: једини председник ове вероисповести у историји САД био је Џон Кенеди. Својевремено се причало и писало да неки Југословени не добијају Нобелову награду за мир због ‘вета’ Ватикана. Ову награду додељује један одбор норвешког парламента, а у Норвешкој вероватно има више Јевреја него католика; ставише, све до шесте деценије овог века једним је чланом норвешког устава језуитима био забрањен улаз у земљу.” Да вам додам још и ово. Када је лудило кренуло, Војина није мрзело да националистичке будалаштине препознаје и у ресторанским јеловницима. “У доба буђења народа”, каже Војин, “у једној новосадској пицерији појавила се ‘Карађорђева пица’ на јеловнику штампаном ћирилицом, и то тешко читљивом, са сасвим неприкладним ‘црквеним’ словима из Мирослављевог јеванђеља.”

Желим да нагласим да, и поред врцавог духа и врхунске писмености, нема места сумњи да су они служили релативизацији злочина и српске срамоте. Војин се својих убеђења држао и у великим и у оним малим стварима свакодневног живота. Сто пута ми је пребацио што купујем Политику, јер код њега забрана куповине тих новина важи до дана данашњег. Чак се знало и где су се смеле објавити и његове умрлице. Војин је од самог почетка редовни учесник у емисијама Пешчаника и писац текстова за истоимени сајт. Он је помагао и сарађивао са Е-новинама. Редовно је читао Републику, а остао је веран и листу Време, јер је то био први независни и антинационалистички недељник у Србији. Каже, не може да изгуби ту навiku. Војин никада није пропуштао да оде на скуп на који се мора доћи и одати признање саборцима из најтежих времена. Често је био у медијима. Ја сам волела да га слушам код Сарапе због опуштености, али највише у Пешчанику, зато што је успевао да сложи своју политичку причу са нечим што обавезно треба знати и научити. Тек ће нам ту недостајати.

Копајући ових дана по његовим књигама, пронашла сам његово вјерују. Гласи овако: “Тиме долазимо и до нечега што нарочито желим да нагласим. Сви видови дискриминације имају један заједнички именоватељ: сви се они свode на то да се према некоме опходимо овако или онако, не због онога што он или она јесте, због његових или њених заслуга или престопа, већ због његове или њене припадности одређеној групи за коју се везују одређени стереотипи. Ако се према појединцу односимо као према индивидуалној личности, и то не само у индивидуалним односима, већ на једној општој вишој равни, и ако медији, представници свих нивоа власти, јавне личности и многи други почну да се понашају тако, начинили смо први корак на путу према циљу толеранције и толерисања.”

Једна епоха је отишла у неповрат

Пише: Весна Пешић
субота, 13 октобар 2012 14:39

За ове речи Војин заслужује још један аплауз. Неће бити последњи, јер нам без Војина неће бити лако. Војин је умро млад. Он никада није успео да остари. Остао је младић не само духом него и по томе како је изгледао. Војин никада на старца није заличио. Шокантно је то што га више нема.

Тешко ми је било да оволике речи данас изговорим. Нека и оне остану мали прилог за незаборав.

Хвала Војину и нека му је слава!